

Tulevaisuusselonteko ja ennakointi EU-ennakkovaikuttamisen tukena

Lausunto suurelle valiokunnalle valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta

Veera Heinonen, Sitra

SITRA

Kyvykkyys ennakoida ja toimeenpanna politiikkatoimenpiteitä

Aiemmissa raporteissa tunnistettu seuraavat haasteet – miten tulevaisuusselonteko vastaa niihin?

- **Kytkös päätöksentekoon**: selontekoa on jo hyödynnetty valtioneuvoston strategisissa prosesseissa, mutta sitä tulisi kytkeä tiiviimmin EU-ennakkovaikuttamiseen.
- **Reaktiivisuus**: on katsottu pitkää aikaväliä globaalisti, mutta varautuminen painottuu.
- **Keskittyminen todennäköiseen**: vaihtoehtoiset skenaariot ja villit kortit laajentavat näkökulmaa, mutta villit kortit jäävät kuitenkin irrallisiksi.
- **Siiloutuneisuus**: selonteon valmistelussa on ylitetty siilot ja sen valmistelussa on hyödynnetty EU-ennakointiverkostoa.
- **Lyhyt aikajänne**: selonteossa on katsottu pitkää aikaväliä ja tunnistettu riskejä ja mahdollisuuksia tähän hetkeen.

Valmistelun ja päätöksenteon prosessit, jotka tukevat ennakoivaa ja ylisukupolvista päätöksentekoa

- Valtioneuvoston ensimmäinen periaatepäätös EU-ennakkovaikuttamisesta on merkittävä askel Suomen EU-vaikuttamisen kehittämisessä.
- Suomen kansallinen ennakointi sisältää jo runsaasti tärkeitä rakenteita ja prosesseja. Tulevaisuusselonteko on oleellinen osa näitä.
- Ennakkovaikuttaminen hyötyisi systemaattisesta ennakointitiedon ja ennakointiverkostojen kytkemisestä suunnitteluun, avaintavoitteiden ja tilannekuvan muodostamiseen.
- Lisäksi tarvitaan vuorovaikutteisia käytäntöjä, jotka tukevat yhteisen ymmärryksen rakentamista eri hallinnonalojen ja poliittisten toimijoiden kesken.

Kansalaisten osallistuminen ennakoivaan päätöksentekoon ja tulevaisuuksien luomiseen

- EU:n uraauurtavat kokeilut kansalaisten osallistumisen vahvistamiseksi ovat osaltaan kannustaneet myös jäsenmaita kehittämään omia osallistumisen muotojaan.
- Sitra ehdottaa, että kansalaisten osallistamista tulevaisuus- ja selontekotyöhön jatketaan, vahvistetaan ja systematisoidaan sekä kansallisella että EU-tasolla.
- Kansalaisten osallisuutta voidaan vahvistaa eri tavoin, kuten kansalaispaneelien ja digitaalisten osallistumisalustojan kautta.

Yhteenveto suosituksista

- Suomi tarvitsee aktiivista osallistumista EU-ennakointiverkostoihin jatkossakin. Tähän tarvitaan riittävät resurssit.

- Ennakointitietoa ja ennakointiverkostoja on tärkeää hyödyntää jatkossa myös EU-ennakkovaikuttamisen vuosittaisten avaintavoitteiden määrittelyyn ja tilannekuvan päivittämiseen. Tässä voitaisiin hyödyntää ministeriöiden yhteistä ennakointiverkostoa.

- Kansalaisten osallistumista tulee jatkossakin kehittää ja tukea niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Siinä voidaan hyödyntää digitaalisia osallistumisalustoja ja puntaroivia kansalaispaneeleja.

- Suomen kannattaa olla aktiivisesti mukana valmistelemassa strategiaa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta ja edistää sitä myös kansallisessa lainsäädännössä ja tulevaisuusvaikutusten arvioinnissa.

Miten rakennetaan tulevaisuusvalmiuksia ja ylisukupolvista hyvinvointia?

Kansalaisten osallistuminen ennakoivaan päätöksentekoon ja tulevaisuuksien luomiseen

Julkishallinnon kyvykkyys ennakoida ja toimeenpanna politiikkatoimenpiteitä

Valmistelun ja päätöksenteon prosessit, jotka tukevat ennakoivaa ja ylisukupolvista päätöksentekoa

Mukaillen: SOIF 2024

SITRA

@sitrafund

sitra.fi

SITRA